

ללא אירוניה,

ללא הינהוני ספקנות

מושה קופפרמן, הגלריה גימל, ירושלים

של קופפרמן אינה רק קונצנציה או מיתוס שנבנה סביב משמעת העי בודה המחמירה שלו, אלא עמדה של אמונה מוחלטת בכנות התהליך ובהכרחיות הפנימית שלו. השאלה הביקורתית אינה, להעתיק, אם יש בציור מאניירה של הכרחיות, אלא אם הצופה מאמין שהצייר מאמין שמה שהוא עושה הוא באמת רציני וחשוב. מבחינה זו, ציירים מסוגו של קופפרמן (אורי רייזמן ודוד ריב, למשל, הם "מסוגו של קופפרמן") הם האופוזיציה המוחלטת לעמדות מפרקות נוסח בארת-פוקו-ררידה. בשביל מי שמאמין "במות הסופר", הציור של קופפרמן ריק ממשמעות, שכן כל תוקף המשמעות של הציור נשען על תחושת נוכחותו התקיפה והנחרצת של האמן. ללא אמונה בנוכחותו, הציור הופך לקישוט. רוב הציירים הפועלים היום מתגוננים מראש נגד הביקורת הספקנית בכך שהם הופכים למבקרים ספקניים של עצמם.

קיימת ברית סמויה בין המבקר והאמן - שנינו לא נדרוש מעצמנו, וגם לא אחד מהשני, לעמוד בקריטריונים של עומק ורצינות. קופפרמן, ללא אירוניה, וללא הינהוני ספקנות, אינו שייך לברית הזו, ועל כן קשה למבקר לכתוב עליו.

לתרגם אותו למילים, והוא כל כך מור פשט, עד שקשה לתרגם אותו למשמעויות ברורות. יתכן שמשוררים ומוסיקאים יצליחו במקום בו מתקשים המבקרים.

הביקורת, כמו הציור, כבולה היום למודלים ספקניים, אירוניים, המעדיפים לאבחן את קשיי הדיבור, או לדבר על הדיבור, הקשה מכל הוא הוא פשוט לדבר. קשה למבקר למצוא את השפה שתתאר את התחושה של הכרחיות שקיימת בציוריו של קופפרמן. זוהי תחושה שהיה צפוי שהציור הזה יקרה, ויקרה כך ולא אחרת. המלה אינטנסיוויות אינה מדויקת, היא מתארת תכונה קצבית שבתוך המילים. חשיבות או הכרחיות הם ביטויים רחבים יותר, המתארים את עמדתו הקיומית של הציור, כחפץ שהיה חשוב מאד שיווצר, שיתקיים בעולם. לא חפץ שאיש לא חפץ בו, כמו החפץ של חנוך לוין, אלא חפץ שהוא מעוז חפץ, תהליך של כיבוש התשוקה. השליטה בתהליך היא המעדי ניקה לציור את התחושה שהוא הכרחי, חשוב.

לקופפרמן יש ראייה אידיאליסטית מאד של ציור ושל אדם. מבחינה זו הוא בעיני צייר של עמדה מוסרית (בניגוד לדעות שונות שנשמעו בעניין זה בעבר). העמדה המוסרית-קיומית

לפני חדשים נחנכה בירושלים גלריה גימל במשכנה החדש. נראה לי, כי פתיחת גלריה פרטית לאמנות עכשווית בירושלים אינה רק אקט כלכלי או תרבותי כי אם אקט פוליטי. כדי למנוע ספקות, מדובר במי דיניות פנים ולא במדיניות חוץ. אויבי התרבות בירושלים אינם הפלשתינאים. למרכזי תרבות כמו המוזיאון, הסינמטק או סדנאות האמנים יש אבא. בגלריה פרטית האבא והילד חד הם. ילדים נודדים כאלה בירושלים, היום, צריך לטפח, וגלריה רבל וגלריה גימל הם שני לוחמים עקשניים הראויים להערכה.

הגלריה נחנכה בתערוכה נפלאה של משה קופפרמן. אולי אין לגלריה גימל אבא, אבל לציור הרלוונטי בירושלים היום יש אבא, קופפרמן הוא הנאמן, הקנא, השומר על קריטריון האיכות הוויזואלית. כשיש ספק לגבי ציור טוב אפשר תמיד לחזור לקופפרמן. שבועות עברו ואיש לא כתב ביקורת על התערוכה. שאלתי את עצמי, מדוע נמנעו המבקרים (גם אני) מלכתוב. היו לי הרבה תשובות. קשה לכתוב על קופפרמן, הרבה כבר נכתב, וכמעט כל מה שנכתב אינו תופס את הציור ממש, או תופס אותו לרגע והופך מהר מאד לקלישאות. הציור כל כך ויזואלי, עד שקשה

מאת: הארי, מאו אמן, לא אלו

1995, אלו